

31 травня 1847 р. поета було відправлено до Оренбурга. Десять років тривало заслання. Кобзар, позбавлений права творити, криючись від стороннього ока, продовжував писати твори. Поет не зрадив інтересам трудящого народу й жодного каяття не виявляв.

Отже, підсумовуючи можна сказати, що діяльність Тараса Шевченка у Кирило-Мефодіївському товаристві є визначальною у розвитку національно-визвольного руху. Це була спроба української інтелігенції перейти до політичної боротьби.

Одержано 17.04.2018

УДК 398.87

Олександр Юрійович АФОНІН,

курсант групи Ф2-101 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент Перцева В. А.

КАТЕГОРІЇ «КОЗАЦТВО» ТА «ЛИЦАРСТВО» (НА МАТЕРІАЛІ ДУМИ «КОЗАК ГОЛОТА»)

У наші дні, використовуючи поняття «лицар», маємо на увазі шляхетну людину, завжди готову прийти на допомогу. Лицарство – це особливий привілейований прошарок епохи Середньовіччя, основним заняттям якого вважалася військова справа. Лицарство, як явище, виявилось і в умовах України. Українське лицарство – це сукупність національного розуміння честі, гідності, обов'язку, вироблена народом упродовж віків. Саме така лицарська духовність, що закумуляувала в собі найвищі цінності національного характеру, була притаманна українському козацтву. Козацько-лицарська духовність ґрунтується на самобутній системі вартостей. Їй притаманні цілісність, віра та надія, повага до загальнолюдських цінностей – істини, добра, краси. Невід'ємними складовими козацького лицарства є зневага до поневолювачів рідної землі, прагнення й уміння долати перешкоди. Якщо в Західній Європі лицар – це воїн, який мав бути шляхетного походження, пов'язаний з класовими феодалними привілеями, то в українському фольклорі – це простий козак, який у боях з ворогами виявляє названі вище чесноти. Отже, за всієї спорідненості західноєвропейського лицарства українське глибоко закорінене в етнічній особливості.

Для більш ґрунтовного дослідження складових українського лицарства розглянемо національний характер героя думи «Козак Голота», записаний П. Кулішем 1854 р. Козак Голота походить родом не з вищих верств українського суспільства. Сенс його життя не в тому, щоб просто жити, а в тому, для чого жити. Наповнення його життя високим духовним змістом – це доволі складний процес становлення Голоти як лицаря. Голота – це людина, наділена незвичайною хоробрістю, що відтак зумовлює нехтування небезпекою. Звертаємо також увагу на досить промовисту деталь у думі, коли козак Голота «Ой на Татарина скрива, як вовк, поглядає». Тобто, це погляд грізний, сміливий, повний виклику до боротьби. Це погляд воїна-лицаря, для якого головне – виконати обов'язок. Можна звернути увагу і на виняткову військову дисципліну Голоти. Вона в нього свідомо, а не механічно, чого бракує татарину, який не переймається високими ідеями, бо ж його спокушає матеріальне багатство. Козак Голота сприймає життя таким, як воно є, що дає підстави діяти відповідно до моральних норм української нації і водночас визначає його як людину честі та лицарської вдачі. Український лицар Голота виступає на бій з ворогом прямо, з відкритим забралом, груди на груди. На компроміси зі злом він не йде, розвінчуючи його аморальність і потворність.

Тож українські народні думи посідають чільне місце у розкритті лицарських звичаїв козаків. Відважність й рішучість, шляхетність і порядність, хоробрість і кмітливість, братерська любов до товариства, вірність обов'язку, співчуття, милосердя до тих, хто його потребує, прагнення до подвигів і презирство до смерті, волелюбність і ненависть до ворогів визначають головний зміст і значення категорій «козацтво» і «лицарство» в українських думках. Образ козака-лицаря, отже, є однією з традиційних категорій, що акумулює соціально-історичні, моральні норми життя українського народу. Ці якості визначають головний зміст і виховне значення українського епосу, адже фольклор – це невід'ємна частина культури народу, а його засоби універсальні, оскільки ненав'язливо трактують приклади зразкової поведінки.

Одержано 17.04.2018

УДК 378.1

Олена Валентинівна КОЗАЧЕНКО,

курсант групи Ф2-101 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент Перцева В. А.

НАРОДНА КАЗКА ЯК СПЕЦИФІЧНЕ КУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ ТА ЗАСІБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Вічність і актуальність проблеми патріотичного виховання безсумнівні. Сьогодні актуальність патріотичного виховання визначається втратою в молодіжному середовищі ідеологічних цінностей і прискореним процесом глобалізації, що веде до посилення взаємного впливу і переплетення культур. Однією з найпотужніших духовних сил кожної окремої людини і суспільства в цілому є патріотизм, який споконвіку з любов'ю плекає кожна нація. Патріотизм проявляється у почутті гордості за досягнення рідної країни, у відповідальності за її ідеали, у дбайливому ставленні до народної пам'яті, національно-культурних традицій. Зазначимо, що патріотизм завжди був тісно пов'язаний з українською фольклорною традицією. А, як відомо, народна казка – це яскравий прояв культури кожної нації. Казка з давніх-давен увійшла в життя